

Handboek ouderlingen en oudsten

HANDBOEK ouderlingen en oudsten

Redactie:

Willem van der Horst

Peter van de Kamp

Christiane van den Berg-Seiffert

Sake Stoppels

Buijten & Schipperheijn *Motief*
Amsterdam

KerkPunt

kom verder in kerk-zijn

Werken in de kerk

Werken in de kerk is een reeks praktische handboeken voor kerkwerkers. In elk deel geven experts adviezen vanuit hun eigen ervaring. Daardoor zijn de handboeken breed toegankelijk en direct toepasbaar voor elke vrijwilliger en professional in de kerk.

Dit is een complete herziening van Handboek voor ouderlingen en oudsten.

In voorbereiding zijn:

- Handboek kerkvergroeners
- Handboek diakenen
- Handboek preeklezers

Verschenen zijn:

- Handboek jeugdwerkers

Verkrijgbaar in de oude reeks zijn:

- Handboek voor kinderwerkers
- Handboek voor kinder- en jeugdpastoraat
- Handboek voor kringleiders
- Handboek voor catecheten
- Handboek voor kerkelijke coaches
- Handboek voor pastors
- Handboek voor kerkelijke communicatie

Colofon

ISBN: 978-94-6369-283-0

© 2025 Buijten & Schipperheijn *Motief*
Amsterdam

Behoudens uitzonderingen krachtens de Auteurswet van 1912 mag niets uit deze uitgave worden veelevoudigd, opgeslagen of openbaar gemaakt, op welke wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgevers.

Voor het maken van kopieën uit deze uitgave, ook voor zover toegestaan door de Auteurswet, zijn vergoedingen verschuldigd. Voor betaling van vergoedingen en voor toestemming voor het overnemen van gedeelten in bloemlezingen, readers en andere compilatiewerken wende men zich tot de uitgevers. Tekst- en dataminering van (delen van) deze uitgave is uitdrukkelijk niet toegestaan.

Omslagontwerp en vormgeving: Theresia Koelewijn
Opmaak binnenwerk: Andries Mol

Inhoud

Inleiding	7
DEEL 1 DE BASIS	9
1. Waarom eigenlijk ouderlingen/oudsten?	11
2. Ben jij als oudste geroepen?	17
3. Wat is je profiel als ouderling?	23
4. Wat voor leider wil je zijn?	30
5. Wat is geestelijk leidinggeven?	37
6. Wat is jouw werkterrein?	42
7. Ouderlingen: schaarste of overuloed?	50
8. Hoe vrijblijvend is vrijwilligerswerk?	58
DEEL 2 JE BEZIGHEDEN	63
9. Kerkenraadswork is teamwork	65
10. Verbonden met de gemeente	73
11. Als het schuurt	82
12. Hoe ontwikkel je visie?	93
13. Hoe werk je aan verandering?	101
14. Hoe ondersteun je de predikant/voorganger?	109
DEEL 3 JE WERK ALS PASTOR	119
15. Hoe voer je een goed pastoraal gesprek?	121
16. Hoe bid je met gemeenteleden?	129
17. Hoe ga je om met moeilijke levensvragen?	135
18. Hoe benader je pastorale problemen?	141
19. Hoe ben je present bij elk life event?	150
DEEL 4 JE GRENZEN EN GRENSOVERSCHRIJDEND GEDRAG	157
20. Brief van Paul aan Adriaan	159
21. Brief van Corine aan Judith	164

Bijlagen	171
Bijlage 1 Huisregels voor ouderlingen en oudsten	173
Bijlage 2 360 gradenfeedback: een voorbeeld	175
Bijlage 3 Literatuur en websites	177
Over de auteurs	180

Inleiding

Als ouderling kun je bruikbare informatie over je werk goed gebruiken. Geen ellenlange verhalen, maar bondig materiaal dat to the point is. Als auteurs denken wij dat dit handboek aan die wens voldoet. Het laat zien wat de Bijbelse basis is voor het werk van ouderling en oudste. Maar ook wat het profiel van ouderlingenwerk in de gemeente is en hoe dat werk gedaan kan worden. Het geeft je handige tips en nieuwe ideeën voor alle aspecten van je werk als ouderling: van bidden met gemeenteleden tot vergaderen met je mede-oudsten.

Voor wie?

Dit *Handboek ouderlingen en oudsten* is bedoeld voor iedereen die zich betrokken weet bij het werk van ouderlingen en oudsten in kerkelijke gemeenten. Daarbij denken we allereerst aan de ouderlingen en oudsten zelf, of ze nu veel ervaring hebben of niet. Maar ook aan kerkleden die meer aan de weet willen komen over de taak en het werk van hun ouderlingen of oudsten, wellicht om toegerust te worden voor een taak die ze ooit zelf op zich zullen nemen – op Gods tijd. Het handboek bevat talloze tips, invalshoeken en inspirerende praktijkvoorbeelden.

Wij hebben ons boek geschreven voor zowel mannelijke als vrouwelijke ouderlingen en oudsten. In kerken binnen de gereformeerde traditie wordt verschillend gedacht over de vraag of het ambt van ouderling ook openstaat voor vrouwen. Binnen de PKN (Protestantse Kerk in Nederland) en de NGK (Nederlandse Gereformeerde Kerken) is dat wel het geval en in de CGK (Christelijke Gereformeerde Kerken) niet. En in veel evangelische gemeenten zijn er zowel mannelijke als vrouwelijke oudsten. In dit boek laten we deze discussie liggen en richten we ons op de praktijk, waarin zowel mannelijke als vrouwelijke ouderlingen en oudsten

werkzaam zijn. We gebruiken vrouwelijke en mannelijke voor-naamwoorden door elkaar.

Je kunt dit handboek zowel individueel gebruiken als met een groep (bijvoorbeeld als oudsten- of ouderlingenteam). Aan het einde van elk hoofdstuk vind je verwerkingsvragen die je helpen bij verdere verdieping.

Visie en opbouw

Het is onze visie dat oudsten/ouderlingen niet in de eerste plaats pastor zijn, maar geestelijk leider van de gemeente. Pas in tweede instantie hebben zij, samen met anderen, een uitvoerende taak in het pastoraat. Daarbij is het belangrijk dat zij een doorleefde en betrokken visie hebben op het kerkelijk reilen en zeilen: eredienst, prediking, catechese, pastoraat, diaconaat en (missionaire) gemeenteopbouw.

Het boek is opgedeeld in vier delen:

In deel 1 *De basis* (hoofdstukken 1-8) gaat het over de ouderlingen/oudsten als geestelijk leiders van de gemeente.

In deel 2 *Je bezigheden* (hoofdstukken 9-14) gaat het over hun werkzaamheden, vooral binnen de kerkenraad en het team van ouderlingen/oudsten: vergaderen, communiceren, omgaan met conflicten. En over het ontwikkelen van een visie op het functioneren van de kerkelijke gemeente.

Ouderlingen doen voor een deel ook uitvoerend werk in het pastoraat. In sommige kerken is dat een aanzienlijk deel van hun werk, in andere kerken een kleiner deel. Hierover gaat deel 3 van dit boek (hoofdstukken 15-19): *Je werk als pastor*.

Ouderling-zijn vraagt een vergaande persoonlijke betrokkenheid. Daarover gaat deel 4: *Je grenzen en grensoverschrijdend gedrag* (hoofdstukken 20 en 21).

Het is onze overtuiging dat het werk van de ouderling en oudste een van de mooiste vormen van vrijwilligerswerk is: meewerken met God en samenwerken met mensen, met het oog op de opbouw van de gemeente. We hopen met dit boek aan dat bijzondere werk te mogen bijdragen.

DEEL 1

De basis

1 Waarom eigenlijk ouderlingen/ oudsten?

Oudsten en ouderlingen... waarom heten ze zo? Het klinkt zo oud. Over de kerk kun je nog zeggen: 'De kerk, dat zijn wij, vandaag.' Dat klinkt nog jong en fris. Bij oudsten werkt dat niet: 'Oudsten, dat zijn wij, vandaag.' Het klinkt nog steeds ouderwets.

Zou het na zo veel eeuwen niet eens anders moeten in de kerk? Zouden we niet beter af zijn zonder ouderlingen? Je kunt nauwelijks met goed fatsoen je profiel van Instagram of LinkedIn updaten met de vermelding dat je ouderling bent geworden. De meeste mensen zullen niet weten wat je bedoelt en denken dat je niet meer up-to-date bent. Om nog maar te zwijgen over de feestjes bij burens en vrienden waarbij men je vraagt wat je zoal in je vrije tijd doet:

Buurvrouw: 'Wat doe jij voor werk?'

Ouderling: 'Ik ben salesmanager bij een Amerikaanse multinational.'

Buurvrouw: 'Klinkt goed. Heb je ook hobby's?'

Ouderling: 'Ik hou van tv-kijken, vooral sport. En een mooi boek op z'n tijd. Maar veel tijd voor hobby's heb ik niet...'

Buurvrouw: 'Hoezo niet?'

Ouderling: 'Ik doe vrijwilligerswerk in de kerk.'

Buurvrouw: 'Mooi zeg! Ik heb iets met vrijwilligerswerk, echt! Wat voor vrijwilligerswerk?'

Ouderling: 'Ik ben ouderling.'

Buurvrouw (glimlacht als een boerin met kiespijn): 'Wat is dat?'

Ouderling: 'Een ouderling is een soort bestuurder van de kerk' (glazige blik van buurvrouw). 'Ja, hoe zou ik het nog wat duidelijker kunnen zeggen...'

Buurvrouw: 'Ik ga nog een glas wijn pakken. See you!'

Nieuwe zakken

Zouden we niet een ander woord moeten verzinnen voor ‘ouderling’ of ‘oudste’? Dat is zeker een optie. Zoiets werkt als een nieuwe jas. Een facelift om weer eigentijds te klinken. Dat is wel vaker vertoond in de geschiedenis. Neem het woord ‘salesmanager’. Twintig jaar geleden noemden we zo iemand nog ‘verkoopleider’. En wij hadden vroeger thuis een werkster. Maar we zeggen nu ‘huishoudelijk assistent’, terwijl het werk dat ze doet exact hetzelfde is: stofzuigen, ramen lappen, wc schoonmaken.

Het woord ‘oudste’ komen we vaak tegen in de Bijbel. Toch klinkt het wel jonger en nieuwer dan ‘ouderling’. Dat komt waarschijnlijk doordat de leiders van evangelisch-charismatische kerken vaak ‘oudsten’ genoemd worden, en hun traditie is jonger dan die van de gereformeerden met hun ‘ouderlingen’. ‘Leider’, is dat een idee? De kerkenraad wordt dan het leiderschapsteam van de gemeente. Het is ook een optie om naar het Engels over te stappen. Wat vind je van ‘elder’? Misschien even wennen. Maar het heeft wel iets.

Een ander woord is het proberen waard. Het nadeel is wel dat een ander woord toch de nieuwe verpakking van een oude inhoud is. Oude wijn in nieuwe zakken. En vóór je het weet begint zo’n nieuwe verpakking weer te ruiken naar die oude inhoud.

Maar wat is die inhoud? Laten we zien wat de Bijbel hierover zegt.

Oudsten in het boek Handelingen

Handelingen is een uitermate boeiend Bijbelboek als het gaat om ouderlingen of oudsten. We komen hier het woord ‘oudste’ (in het Grieks: *presbyteros*) in vier verschillende betekenissen tegen:

1. *De oudste als senior.* Het woord wordt één keer gebruikt in zijn letterlijke betekenis: een ouder iemand. Dat is in Handelingen 2:17, waar Petrus in zijn toespraak op de eerste pinksterdag de profeet Joël citeert: ‘Aan het einde der tijden, zegt God, zal Ik mijn geest uitgieten over al wat leeft. Dan zullen jullie zonen en dochters profeteren, jongeren zullen visioenen zien en *oude mensen* dromen dromen.’

2. *De oudste als leider van het Joodse volk.* Het woord wordt ook gebruikt voor de mannen die samen met de hogepriesters en schriftgeleerden leidinggaven aan de Joodse bevolking van Jeruzalem en Palestina, toen in de eerste eeuw de christelijke kerk tot bloei kwam (zie bijvoorbeeld Hand. 4:5).
3. *De oudste als leider van de Joods-christelijke gemeente in Jeruzalem.* Ook zij worden 'oudsten' genoemd (in Handelingen 15 worden ze vijf keer genoemd, steeds samen met de apostelen).
4. *De oudste als leider van nieuwe christelijke gemeenten* die door Paulus tijdens zijn zendingsreizen werden gesticht (zie Hand. 14:23).

De overeenkomst tussen al die vier verschillende groepen oudsten, is dat ze allen leidinggeven. Wij vatten oudste/ouderling vooral op in de vierde betekenis; van de leiders van de christelijke gemeenten die destijds geplant werden loopt een lijn naar de ouderlingen van tegenwoordig. Natuurlijk is er in twintig eeuwen kerkgeschiedenis verschillend gedacht over deze functie. Vergelijk het met het beeldmerk van een auto. Ik denk aan de driepuntige ster, omsloten door een cirkel, van de Mercedes. Dat beeldmerk is al meer dan een eeuw oud. De Mercedes-modellen vandaag zijn totaal anders dan die aan het begin van de twintigste eeuw. Maar ze hebben allemaal die ster.

De ouderlingen vandaag functioneren op een andere manier en in een andere situatie dan de ouderlingen van de eerste eeuw. Maar het belangrijkste hebben ze nog steeds met elkaar gemeen: ze geven leiding.

Het Nieuwe Testament

In de rest van het Nieuwe Testament komen we een hele serie taken en functies tegen. Er komt een hele stoet 'ambtsdragers' voorbij: apostelen, profeten, evangelisten, herders, leraars, oudsten, leiders en weduwen. Het is een bont geheel, waarbij de opsomming varieert:

'We hebben verschillende gaven, onderscheiden naar de genade die ons geschonken is. Wie de gave heeft te profeteren, moet die in over-

eenstemming met het geloof gebruiken. Wie de gave heeft bijstand te verlenen, moet bijstand verlenen. Wie de gave heeft te onderwijzen, moet onderwijzen. Wie de gave heeft te troosten, moet troosten. Wie uitdeelt, moet dat zonder bijbedoeling doen. Wie leiding geeft, moet dat doen met volle inzet. Wie barmhartig is, moet daarin blijmoedig zijn.'
(Rom. 12:6-8)

'God heeft in de gemeente aan allerlei mensen een plaats gegeven: ten eerste aan apostelen, ten tweede aan profeten en ten derde aan leraren. Dan is er het vermogen om wonderen te verrichten, de gave om te genezen en het vermogen om bijstand te verlenen, leiding te geven of in klanktaal te spreken. Is iedereen soms een apostel? Of een profeet? Is iedereen een leraar? Kan iedereen wonderen verrichten? Of kan iedereen genezen? Kan iedereen in klanktaal spreken en kan iedereen die uitleggen?'
(1 Kor. 12:28-30)

'En Hij is het die zowel apostelen heeft aangesteld als profeten, zowel verkondigers van het evangelie als herders en leraren.'
(Ef. 4:11)

Het is dus zeker niet zo dat we de kerkelijke praktijk van vandaag een-op-een terugvinden in het Nieuwe Testament. In de gereformeerde traditie wordt in dit verband vaak over 'ambten' gesproken, meestal drie: ouderling, diaken, predikant (zie ook de paragraaf over het ambt in de gereformeerde kerken in hoofdstuk 2). Maar tegenwoordig zijn er in deze kerken ook pastoraal werkers, jongerenwerkers, catecheten en missionair werkers actief. De huidige kerkelijke praktijk kent dus ook een bont geheel aan taken en functies met andere namen en accenten dan in het Nieuwe Testament. De apostelen hadden geen aparte functie van predikant, en wij kennen tegenwoordig niet de functie van profeet. En het Nieuwe Testament geeft geen helder beeld van wat diakenen in die eerste eeuw deden.

Tussen alle kerkelijke taken en functies die in het Nieuwe Testament genoemd worden, is de functie van oudste een constante factor, die we bij alle gemeenten terugvinden. Blijkbaar is deze functie de verbindende schakel tussen de kerken in die eerste eeuw.

Paulus en Barnabas stellen aan het eind van hun eerste zendingsreis in elke plaats oudsten aan. Als een gemeente gesticht en geplant is, nemen deze de leiding. Wanneer zij weer nieuwe gemeenten stichten, wijzen zij op hun beurt weer andere oudsten daarvoor aan. Zo gaat het ook bij Titus, een leerling van Paulus en voorganger in de kerk (Tit. 1:5-9). Het aanstellen van oudsten is dus de eerste stap bij het stichten van kerkelijke gemeenten.

Vooroplopen en richting geven

Oudsten geven leiding aan de gemeente. Besturen en organiseren horen daar ook bij. Maar het accent ligt op geestelijk leidinggeven. Wat wordt daarmee bedoeld?

De apostel Paulus neemt in Handelingen 20:17-38 afscheid van de oudsten van Efeze, op het strand van de havenplaats Milete (in het huidige Turkije). Bij die gelegenheid blikt Paulus terug op zijn geestelijk leiderschap in Efeze, waar hij drie jaar werkte (20:31). In een persoonlijke en emotionele toespraak laat hij zien dat hij leiding gaf door een *voorbeeld* te zijn in geloof en volharding: 'U weet hoe ik te midden van u geleefd heb, vanaf de eerste dag dat ik in Asia was: ik heb de Heer in alle nederigheid gediend en heb al het verdriet en de beproevingen als gevolg van de samenzweringen van de Joden doorstaan. U weet ook dat ik alles bekend heb gemaakt wat uw welzijn ten goede komt en dat ik u daarover in het openbaar en thuis heb onderricht. Zowel Joden als Grieken heb ik opgeroepen zich te bekeren tot God en te geloven in Jezus Christus, onze Heer' (20:18b-21).

Daarbij stond Gods Woord centraal (20:24b): 'als ik mijn levens-taak maar kan voltooien en de opdracht uitvoeren die ik van de Heer Jezus ontvangen heb: getuigen van het evangelie van Gods genade'. En ook het gebed speelde steeds een rol. Dat noemt Paulus niet, maar het kan bijna niet anders, omdat hij meteen na zijn korte toespraak knielt om samen met de oudsten te bidden (20:36). Paulus voegt eraan toe dat zij niet alleen voor de kudde moeten zorgen waarover de heilige Geest hen als herders heeft aangesteld, maar ook voor zichzelf (20:28). Geestelijk leidinggeven heeft als startpunt het eigen geloof; dat geloof wordt dan richtinggevend voor de gemeente. Je bent er met heel je wezen bij betrokken; in

jouw toewijding aan het Woord en aan gebed, ben je een voorbeeld voor de anderen.

Op deze manier zijn ouderlingen en oudsten wegwijzers van God, door voorop te lopen en de richting aan te geven. Want de kerk moet op de koers van Gods koninkrijk blijven (zie ook hoofdstuk 5).

Daarom is het afschaffen van de functie van ouderling geen optie. Dat zou tegen Gods bedoeling ingaan. Een ander woord voor ouderling of oudste zou prima kunnen. En misschien komt 'leider' dan nog het meest in aanmerking. In dit boek houden we het op het vertrouwde 'ouderling' of 'oudste'.

VERWERKING

- 'De kerk moet op de koers van Gods koninkrijk blijven', zegt dit hoofdstuk. Wat vind jij zelf het belangrijkste voor een kerkgemeenschap? Welke rol hebben jullie als oudsten/ouderlingen daarin?
- Waarin stimuleren de huidige leiders van jouw kerk je om met het belangrijkste voor een kerkgemeenschap bezig te zijn? Werken ze het ook ergens tegen?
- Als je de omschrijving ziet van een oudste/ouderling in dit hoofdstuk (geestelijk leidinggeven aan de gemeente), klopt dit met hoe het nu in jouw eigen kerkgemeenschap functioneert? Wat is er anders aan? Vind je dit een goede of een minder goede zaak?

2 Ben jij als oudste geroepen?

Anita legt haar smartphone weg. Einde gesprek. Ze zucht. Haar man, Martijn, kijkt op van zijn krant.

‘Het was Piet,’ zegt ze. Piet is hun voorganger. ‘Hij vroeg me of hij vanavond bij ons langs kon komen. Hij wil met me praten en vindt het fijn als jij er ook bij bent.’

Langzaam vouwt Martijn zijn krant dicht. ‘Zo,’ zegt hij. ‘Dus toch. Tenzij hij over iets anders met je wil praten.’

‘Nee,’ zegt Anita, ‘nee, het gaat echt over de functie van oudste. Hij had het erover dat ze iemand nodig hebben die Sjaak kan vervangen.’

‘Wat ga je doen?’ vraagt Martijn.

‘Eerst maar eens bidden,’ zegt Anita, en ze loopt naar haar studeerkamer.

Ouderling of oudste worden is niet niks. Als je ervoor gevraagd wordt, moet je misschien eerst even slikken. De een zal er blij verrast door zijn, omdat het een verlangen is dat al langer in hem leeft, de ander kan er behoorlijk verlegen mee zijn. Waar zeg je ja op? En als je tot die taak geroepen wordt, mag je dan wel nee zeggen? Hoe kom je erachter wat de goede beslissing is? Daarover gaat dit hoofdstuk.

Het ‘ambt’ binnen de gereformeerde kerken

Binnen de gereformeerde kerken wordt een ouderling een ‘ambtsdrager’ genoemd. Hij of zij bekleedt dus een ambt.

Het verschil met wereldlijke ambten is dat een leider van de kerk door God ‘geroepen’ wordt; in het gereformeerde formulier voor de bevestiging van ouderlingen (en diakenen) wordt je de vraag gesteld of je ervan overtuigd bent ‘dat God zelf u door middel van zijn gemeente tot deze dienst heeft geroepen’.

Wat betekent dat: geroepen zijn?

Als het goed is, wordt een oudste of ouderling door God zelf geroepen tot deze taak. Alleen, hoe weet je dat dat het geval is? Want er wordt wel veel geroepen in jouw richting, maar zit tussen al die stemmen ook de stem van God?

Mensen kunnen naar je toe komen en zeggen: 'Volgens mij zou jij een prima ouderling zijn!' Vaak zeggen ze dat omdat ze menen dat jij over de goede eigenschappen beschikt, ze hebben jou opgemerkt in de kring, tijdens een vergadering, waar dan ook. Maar het kan ook zijn dat ze zoiets zeggen om de aandacht van zichzelf af te leiden; ze zijn bang zelf gevraagd te worden.

Misschien heb jij zelf weleens gedacht: ik zou wel oudste willen zijn... Zo'n taak in de gemeente heeft immers wel iets. Misschien trok het je omdat de positie status heeft, en omdat je invloed op anderen kunt uitoefenen. Het kan ook zijn dat de heilige Geest dit verlangen in je hart heeft gelegd. Hij motiveerde je om op een dienstbare wijze je steentje bij te dragen. Het is een prima ambitie om oudste te willen worden. Paulus heeft het niet voor niets over 'leider *willen* worden' (1 Tim. 3:1). Hij typeert dat als 'een eerzaam streven'. Vroeger noemde men dat verlangen een 'inwendige' of 'innerlijke' roeping. Een 'uitwendige' of 'uiterlijke' roeping was dan de concrete vraag van anderen aan jou om ouderling of oudste te worden. Wanneer je vanbinnen dat verlangen al voelde, is het een bevestiging wanneer iemand tegen jou zegt: 'Wat zou het mooi zijn als jij ouderling zou worden.' Roeping wordt heel concreet als je naam genoemd wordt. Binnen veel gemeenten is het gebruikelijk dat mensen bij de kerken- of oudstenraad namen inbrengen van mensen die zij geschikt vinden voor een functie. Die roeping van buitenaf, door mensen die je kennen, bevestigt het verlangen dat in je sluimert.

Maar wat als je liever nee wilt zeggen? Omdat je omstandigheden het niet toelaten, omdat je geen verlangen hebt naar de functie, of omdat je niet voldoet aan de kwalificaties van een oudste die de Bijbel geeft (zie hoofdstuk 3)? De wil van anderen die jou als ouderling of oudste willen, valt niet automatisch samen met de wil van God. Mensen kunnen van alles roepen, zonder weet te hebben van de belemmeringen in je persoonlijke leven. Bijvoorbeeld dat je

een zwakke gezondheid hebt, of tobt met psychische problemen. Dat je min of meer mantelzorger van je partner bent. Dat een van je kinderen extra aandacht van je nodig heeft. Allemaal goede redenen om te zeggen dat de roep van de gemeente voor jou *niet* samenvalt met de roeping door God. Maar als die belemmeringen er niet zijn en je niet alleen door anderen, maar ook innerlijk geroepen bent, dan veronderstellen we dat God hierin spreekt. Hij leidt met zijn Geest, is de ervaring van vele eeuwen kerk-zijn.

Het mooie van een roeping is dat die een weerwoord biedt aan je eigen wisselende stemmingen: dat verlangen om als ouderling of oudste aan de slag te gaan kan vandaag minder sterk zijn dan vorige week of vorig jaar. Maar je gaat door omdat je deel uitmaakt van een team (je collega-ouderlingen of -oudsten) waarmee je ook afspraken gemaakt hebt.

Het kan ook zijn dat je oudste of ouderling bent geworden vanuit de motivatie 'iemand moet het toch doen'. Dat is geen heel sterke, en misschien breekt het je ook een keer op. Maar hoe vaak gebeurt het niet dat iemand gaandeweg gaat groeien in zijn functie en echt gemotiveerd raakt? Hoewel de verhouding tussen inwendige en uitwendige roeping stevig uit balans kan zijn, leert de ervaring dat ze elkaar ook kunnen compenseren.

Je doet het niet alleen

Het kan voelen alsof oudste of ouderling zijn een te grote taak voor je is. Nu, je hoeft het ook niet alleen te doen. Je staat niet op jezelf, maar functioneert altijd binnen de kerkelijke gemeente. En die is volgens het Nieuwe Testament altijd 'begaafd' en 'charismatisch': een gemeenschap van mensen die allerlei gaven hebben (charisma's). Zo schrijft Paulus in 1 Korintiërs 12:4-7: 'Er zijn verschillende gaven, maar er is één Geest; er zijn verschillende dienende taken, maar er is één Heer; er zijn verschillende uitingen van bijzondere kracht, maar het is één God die ze allemaal en bij iedereen teweegbrengt. In iedereen is de Geest zichtbaar aan het werk, ten bate van de gemeente.'

Het is dus zeker niet zo dat ouderlingen en oudsten al het werk moeten verzetten in een gemeente. Integendeel, veel werk in een gemeente wordt gedaan door 'begaafde' gemeenteleden.

Maar die gemeenteleden moeten wel ondersteund worden: ‘Vanuit dat hoofd [Christus] krijgt het hele lichaam samenhang, en wordt het ondersteund en bijeengehouden door alle gewrichtsbanden. Ieder deel draagt naar vermogen bij tot de groei van het lichaam, dat zo zichzelf opbouwt door de liefde’ (Ef. 4:16). Het gaat hier over gewrichtsbanden. In de oudheid werden deze gewrichtsbanden/pezen beschouwd als verbindingsschakels tussen de verschillende lichaamsdelen en als voedselkanalen. (Wij weten nu dat dit de taak van bloedvaten is.) En inderdaad, oudsten hebben als taak te coördineren (verbinden) en te stimuleren (doen groeien). De kerk is het lichaam, maar de ambtsdragers zijn de pezen. Zij houden alles bij elkaar. Want het spreekt niet vanzelf dat de christelijke gemeente op een begaafde manier leeft en werkt. De charismatische structuur van de gemeente is niet automatisch aanwezig. Dat komt door de gebrokenheid van deze wereld. Zie vers 14, waar Paulus het heeft over ‘onmondige kinderen die stuurloos ronddobberen en met elke wind meewaaïen, met wat er maar verkondigd wordt door mensen die tot alles in staat zijn wanneer ze anderen listig en doortrapt op een dwaalspoor willen brengen’. Oudsten zijn aan de gemeente gegeven om haar in die situatie te leiden.

Het doel van het werk van oudsten en ouderlingen is dus (v. 12): ‘om de heiligen toe te rusten voor het werk in zijn dienst’ (= van Christus). Toerusten betekent dat je iemand (of iets) in staat stelt om te doen wat verwacht wordt. Een oudste is er dus op gericht om de charismatische gemeente te laten functioneren.

Laat je toerusten

Om de heiligen – de gemeente – toe te rusten, moeten ouderlingen en oudsten zelf eerst toegerust worden:

- Ze moeten wegwijs gemaakt worden in de oudsten- of kerkenraad.
- Ze moeten voor zichzelf onder woorden kunnen brengen wat hun visie is op de gemeente en wat hun functie voor hen betekent.
- Ze moeten helder hebben hoe hun takenpakket eruit ziet.

- Ze moeten zich blijven ontwikkelen om hun taak goed uit te kunnen voeren (gesprekken voeren, vergaderen, bidden voor anderen, enz.).

Hier is een belangrijke taak weggelegd voor de gemeente. Ze moet permanent investeren in de coaching van (nieuwe) oudsten of ouderlingen. Dit kan gedaan worden door meer ervaren oudsten of door een speciaal aangestelde gemeentecoach. Ook kun je denken aan de cursussen die sommige landelijke kerkelijke organisaties geven voor leidinggevendenden.

Maar ook zelf kun je geestelijke groei stimuleren. Hieronder worden enkele punten genoemd. Sommige activiteiten zul je misschien al dagelijks doen, andere zul je bewust moeten plannen.

- *Blijf je motivatie voeden*, blij bezig met de vraag: wat is mijn *drive* voor dit werk in de kerk? In de loop van de tijd kan die motivatie breder worden of verschuiven en andere accenten krijgen. Wees je daarvan bewust. Probeer bij jezelf na te gaan wat er dan verschoven is en wat je daarvan vindt.
- *Blijf bidden en zo je relatie met God versterken en intensiveren*. Blijf vragen om de leiding van de heilige Geest. Daardoor ben je des te beter in staat om te ontdekken wat de gemeente in haar concrete situatie nodig heeft.
- *Blijf inspiratie zoeken in de Bijbel*, zoek naar passages die je in je werk als ouderling kunt gebruiken, in gesprekken, vergaderingen enzovoort. Probeer je daarbij steeds open te stellen voor verrassingen van de Bijbel: die ene zin waar je tot nu toe overheen gelezen hebt en dat ene verhaal dat opeens als een bom inslaat.
- *Gebruik allerlei gesprekken in je dagelijks leven om te trainen op luistervaardigheid, het stellen van vragen en het geven van antwoorden*. Wees alert: wat valt je op aan wat anderen zeggen, hoe ze bepaalde zinswendingen gebruiken en hun taal hanteren?
- *Deel je belevenissen en ervaringen met een collega-ouderling*, met een lotgenoot, en leer daarvan. Twee weten meer dan één, twee groeien sneller dan één alleen. Samen kun je ook beter met spanningen en tegenslagen omgaan.

VERWERKING

- Wat voel je bij een woord als 'roeping'?
- Is het belangrijk voor je om tot deze taak geroepen te zijn?
- Ben jij geroepen? Waaruit concludeer je dat?
- Hoe wordt er in je kerkgemeenschap gesproken over 'roeping'? Sta je daarachter of zou je daarin liever wijzigingen zien? Hoe zou je daaraan kunnen bijdragen?